**LIETUVOS RESPUBLIKOS**
**VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ 2027 METŲ**
**RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**
**AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai**

Lietuvos Respublikos valstybės socialinių fondų biudžetų 2027 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – patvirtinti Įstatymo projekte teikiamus valstybės socialinių fondų (Valstybinio socialinio draudimo fondo, Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo; toliau kartu – Fondai) biudžetų 2027 metų rodiklius ir 2027 metų Fondų biudžetus.

Įstatymo projektas ir 2027 metų Fondų biudžetų projektai parengti vadovaujantis:

1) Lietuvos Respublikos valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo (toliau – VSFBSĮ) 3 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad Fondų biudžetai sudaromi biudžetiniams metams, ir 10 straipsniu, kuriame numatytos Fondų biudžetų projektų ir Įstatymo projekto rengimo pagrindinės nuostatos;

2) Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2026 m. rugsėjo 11 d. paskelbtu 2026–2029 metų šalies ekonominės raidos scenarijumi.

Patobulintas Įstatymo projektas teikiamas atsižvelgiant į kartu teikiamo Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11[1], 14, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 32, 33 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – LMSDĮ projektas) nuostatas. Atsižvelgiant į LMSDĮ projekto finansinį poveikį, buvo patikslinti Valstybinio socialinio draudimo fondo 2027 metų biudžeto rodikliai.

**2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai**

Įstatymo projektą teikia Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymo projektą ir 2027 metų Fondų biudžetų projektus parengė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (direktorius – Kęstutis Čereška, tel. +370 5 272 4864, el. p. kestutis.cereska@sodra.lt).

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai**

VSFBSĮ 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atitinkamų biudžetinių metų Fondų biudžetai tvirtinami priimant Valstybės socialinių fondų biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatymą, kuriuo tvirtinami pagrindiniai rodikliai, nurodyti VSFBSĮ 11 straipsnyje.

Šiuo metu 2026 metų Fondų biudžetai vykdomi pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. gruodžio 9 d. priimtą Lietuvos Respublikos valstybės socialinių fondų biudžetų 2026 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. XV-632.

**4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

Įstatymo projektu siūloma:

1) patvirtinti Fondų biudžetų 2027 metų rodiklius, pagal kuriuos bus vykdomi Fondų biudžetai;

2) patvirtinti 2027 metų Fondų biudžetus;

3) nustatyti, kad priimtas įstatymas įsigalioja 2027 m. sausio 1 d.

Išsamesnė informacija apie 2027–2029 metais planuojamas Fondų biudžetų pajamas ir sąnaudas, pinigines įplaukas ir išlaidas pateikta Fondų biudžetų aiškinamuosiuose raštuose.

Priėmus įstatymą, bus patvirtinti Fondų biudžetų 2027 metų rodikliai, pagal kuriuos bus vykdomi Fondų biudžetai, taip užtikrinant pajamų surinkimą į Fondų biudžetus, teisėtą išmokų išmokėjimą ir administravimą.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Teigiamas priimto įstatymo poveikis aptartas šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

**6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai**

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

**8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams**

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

**9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios**

Priėmus įstatymą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

**10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos,**

**Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.

**11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus**

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisės normoms.

Įstatymo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai.

**12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti**

Pritarus Įstatymo projektu teikiamiems pasiūlymams, kitų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

**13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti**

Siūloma patvirtinti:

1) Valstybinio socialinio draudimo fondo 2027 metų biudžetą – 11 286 081 tūkst. eurų pajamų, 9 907 457 tūkst. eurų sąnaudų (planuojamas metų rezultatas – pajamos viršija sąnaudas 1 378 624 tūkst. eurų);

2) Garantinio fondo 2027 metų biudžetą – 61 331 tūkst. eurų pajamų, 33 499 tūkst. eurų sąnaudų (planuojamas metų rezultatas – pajamos viršija sąnaudas 27 832 tūkst. eurų);

3) Ilgalaikio darbo išmokų fondo 2027 metų biudžetą – 61 832 tūkst. eurų pajamų, 19 184 tūkst. eurų sąnaudų (planuojamas metų rezultatas – pajamos viršija sąnaudas 42 648 tūkst. eurų).

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – VSDĮ) 14 straipsnio 3 dalies 1 ir 3 punktus, 23 straipsnio 2 ir 5 dalis bei į VSFBSĮ 11 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostatas, Įstatymo projekto 5 straipsnyje 2027 metais numatomi asignavimai iš valstybės biudžeto – 4 326 907 tūkst. eurų bendrajai socialinio draudimo pensijos daliai finansuoti (iš jų 36 085 tūkst. eurų – išlaidoms, reikalingoms 2025 metų įsipareigojimams įvykdyti, finansuoti), 5 579 tūkst. eurų – kitoms valstybės biudžeto lėšomis kompensuojamoms išlaidoms finansuoti (iš jų 2 584 tūkst. eurų – išlaidoms, reikalingoms 2025 metų įsipareigojimams įvykdyti, finansuoti).

Prognozuojama, kad Fondų biudžetų 2027–2029 metų rezultatai bus teigiami, o pajamos

viršys sąnaudas. Valstybinio socialinio draudimo fondo 2027 metų biudžeto projekte įvertintas kartu teikiamų Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – VSDĮ projektas) ir LMSDĮ projekto (toliau kartu – Įstatymų projektai) finansinis poveikis. Išsami informacija pateikta šių Įstatymų projektų aiškinamuosiuose raštuose.

**14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados**

Rengiant Įstatymo projektą, nebuvo gauta specialistų vertinimų ir išvadų.

Valstybinio socialinio draudimo fondo taryba 2026 m. spalio 7 d. išvada Nr. DO-2E-2 pritarė Įstatymo projektui.

**15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „*Eurovoc*“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „biudžetas“, „fondų biudžetai“, „socialinis draudimas“, „valstybės socialiniai fondai“.

**16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**

Atsižvelgiant į VSFBSĮ 12 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad valstybės socialinių fondų biudžetus kitiems biudžetiniams metams Lietuvos Respublikos Seimas tvirtina ne vėliau kaip likus 14 kalendorinių dienų iki einamųjų biudžetinių metų pabaigos, taip pat į tai, kad su Įstatymo projektu yra susijęs VSDĮ projektas bei LMSDĮ projektas, siūloma Seimui šiuos Įstatymų projektus svarstyti skubos tvarka, siekiant užtikrinti tikslinių grupių interesus, savalaikį valstybės socialinių fondų biudžetų patvirtinimą ir nepertraukiamą socialinio draudimo išmokų mokėjimą.